

P7_TA(2011)0517

Irán – nedávne prípady porušovania ľudských práv

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 17. novembra 2011 o Iráne – nedávnych prípadoch porušovania ľudských práv

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Iráne, najmä tie, ktoré sa týkajú ľudských práv, a predovšetkým uznesenia prijaté 7. septembra 2010 a 20. januára 2011,
- so zreteľom na rezolúciu Rady OSN pre ľudské práva č. 16/9 o ustanovení mandátu osobitného spravodajcu pre situáciu v oblasti ľudských práv v Iráne,
- so zreteľom na 123 odporúčaní sformulovaných po všeobecnom pravidelnom preskúmaní Rady OSN pre ľudské práva z februára 2010,
- so zreteľom na vymenovanie Ahmeda Šahída za osobitného spravodajcu OSN pre situáciu v oblasti ľudských práv v Iráne predsedom Rady OSN pre ľudské práva 17. júna 2011 a na predbežnú správu o situácii v oblasti ľudských práv v Iráne z 23. septembra 2011, ktorú osobitný spravodajca predložil na 66. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN,
- so zreteľom na správu z 15. septembra 2011 o situácii v oblasti ľudských práv v Iránskej islamskej republike, ktorú generálny tajomník OSN predložil na 66. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN,
- so zreteľom na správu iránskeho dokumentačného strediska pre ľudské práva z 10. júna 2011 o používaní znásilnenia ako spôsobu mučenia iránskymi väzenskými orgánmi,
- so zreteľom na vyhlásenia podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z 15. a 26. septembra 2011 o zadržaní právnikovi v oblasti ľudských práv Nasrína Sutúdeha a uväznení šiestich nezávislých filmových tvorcov a z 18. októbra 2011 o trestoch uvalených na filmového režiséra Džaafara Panáhího a herečku Marzíje Vafámahrovú,
- so zreteľom na vystupňovanie reštriktívnych opatrení EÚ 10. októbra 2011 v reakcii na vážne porušovanie ľudských práv v Iráne,
- so zreteľom na rezolúcie Valného zhromaždenia OSN č. 62/149 z 18. decembra 2007 a č. 63/168 z 18. decembra 2008 o moratóriu na používanie trestu smrti,
- so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR), Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ICESCR), Dohovor o odstraňovaní všetkých foriem rasovej diskriminácie a Dohovor o právach dieťaťa, ktorých zmluvnou stranou je aj Irán,
- so zreteľom na Ústavu Iránskej islamskej republiky, a najmä na jej články 23 až 27 a 32 až 35, v ktorých sa stanovuje sloboda prejavu, zhromažďovania a združovania, ako aj právo prejavovať svoje náboženské vyznanie a základné práva pre obvinené a zadržané osoby,

- so zreteľom na článok 122 ods. 5 rokovacieho poriadku,
- A. keďže súčasná situácia v oblasti ľudských práv v Iráne je charakterizovaná opakujúcim sa výskytom systematického porušovania základných práv; keďže obhajcovia ľudských práv (najmä aktivisti v oblasti práv žien, detí a menšín), novinári, blogeri, umelci, študentski vodcovia, právnici, odborári a aktivisti v oblasti životného prostredia žijú aj naďalej pod veľkým tlakom a neustálou hrozbou zadržania;
- B. keďže najnaliehavejšie otázky sa týkajú celkových nedostatkov vo vzťahu k riadeniu v oblasti spravodlivosti, postupov, ktorých súčasťou je mučenie alebo násilné a ponižujúce zaobchádzanie so zadržanými vrátane znásilňovania, rozdielneho zaobchádzania so ženami, prenasledovania náboženských a etnických menšín, a nedostatku občianskych a politických práv, najmä obťažovania a zastrasovania obhajcov ľudských práv, právnikov a občianskych aktivistov;
- C. keďže podľa miery popráv v krajine v prvej polovici roku 2011 je Irán na prvom mieste na svete v počte trestov smrti na jedného obyvateľa, čo je v rozpore s celosvetovým trendom rušenia trestu smrti;
- D. keďže napriek tomu, že Irán je signatárom ICCPR a oficiálne zakazuje popravy osôb mladších ako 18 rokov, podľa rôznych správ je v Iráne popravených viac mladistvých páchatel'ov trestných činov ako v ktorejkoľvek inej krajine;
- E. keďže iránske orgány si dodnes nesplnili svoje povinnosti vo vzťahu k OSN a odmietajú spolupracovať s osobitným spravodajcom; keďže v predbežnej správe sa opisuje vzorec systematického porušovania ľudských práv a vystupňované kampane ich porušovania, vyjadruje znepokojenie nad rastúcim počtom použitia trestov smrti v prípade menej závažných trestných činov a bez riadneho procesu a uvádza sa, že dosiaľ bolo v roku 2011 vykonaných najmenej 200 oficiálnych popráv a 146 tajných popráv vo východoiránskom meste Mašhad; keďže v roku 2010 bolo v Iráne tajne popravených viac ako 300 ľudí;
- F. keďže príbuzní Iráncov, ktorí sú väznení alebo účastníkmi súdnych procesov, sú tiež zadržávaní, vypočúvaní a prenasledovaní mimo Iránu i v EÚ; keďže tisíce Iráncov utiekli z krajiny a našli útočisko v susedných krajinách;
- G. keďže opoziční lídri Mír Hosajn Músaví a Mehdí Karrúbi sú nezákonne držaní v domácej väzbe a ľubovoľne obmedzovaní od 14. februára 2011; keďže títo lídri, ako aj ich politicky aktívne manželky boli niekoľkokrát zadržávaní na neznámych miestach a odrezaní od akéhokoľvek styku s priateľmi a rodinnými príslušníkmi a počas týchto období boli vystavení vážnej hrozbe mučenia;
- H. keďže vo februári a marci 2011, počas demonštrácií tisícov prívržencov prodemokratických hnutí v susedných arabských krajinách a na protest proti zadržávaniu opozičných lídrov Míra Hosejna Músavího a Mehdího Karrúbiho, boli zadržané stovky osôb a najmenej traja ľudia zomreli;
- I. keďže v apríli 2011 bezpečnostné sily zabili niekoľko desiatok demonštrantov, najmä etnických Arabov, a zatkli ďalšie desiatky ľudí v juhozápadnej provincii Khuzestan a keďže desiatky ľudí boli zatknuté a zranené počas environmentálnych protestov proti vysychaniu jazera Urmia v provincii Západný Azerbajdžan;

- J. keďže tlaky na náboženské menšiny, a to predovšetkým voči náboženskému spoločenstvu bahá'i, konvertitom a disidentským šiítom, sa naďalej zvyšujú; keďže spoločenstvo bahá'i sa napriek tomu, že predstavuje najväčšiu nemuslimskú náboženskú menšinu, stretáva s veľkou diskrimináciou vrátane odopierania prístupu k vzdelaniu a keďže v súčasnosti prebiehajú súdne konania proti ich siedmim uväzneným vodcom a viac ako 100 členov tohto spoločenstva je stále vo väzbe; keďže podľa niektorých správ bolo v prvej polovici roku 2011 zatknutých najmenej 207 kresťanov; keďže sunnitskí moslimovia sú aj naďalej podľa zákona i v praxi diskriminovaní a nemôžu si plne uplatňovať právo na praktizovanie svojho náboženstva; keďže naďalej pretrváva štátom podporovaná kampaň zacielená na hanobenie šiitských sufistov z rádu Nematulláhi, ktorá vykresľuje všetky formy mystiky ako satanizmus a na základe ktorej sú prenasledovaní vyznávači sufizmu, pričom najneslávnejšie známym príkladom je ozbrojený útok, ktorý sa uskutočnil v septembri 2011 v Kavare a počas ktorého bol zabitý jeden človek a mnohí ďalší boli vážne zranení;
- K. keďže boli zatknutí jednotlivci, ktorí konvertovali z islamu, a keďže v článku 225 návrhu trestného zákonníka sa presadzuje zavedenie povinného trestu smrti pre odsúdených odpadlíkov – mužov; keďže protestantskému kňazovi Júsefovi Nadarchánimu stále hrozí za odpadlivosť poprava;
- L. keďže iránske revolučné gardy, tajné služby a milícia Basídž zohrávajú aktívnu úlohu v krutých a surových represióch v Iráne;
- M. keďže lesby, homosexuáli, bisexuáli a transsexuáli sú vystavení napádaniu, prenasledovaniu, krutému trestaniu a dokonca aj trestu smrti; keďže tieto osoby sú diskriminované na základe ich sexuálnej orientácie, a to vrátane prístupu k zamestnaniu, bývaniu, vzdelaniu a zdravotnej starostlivosti, ako aj sociálne vyčlenené;
- N. keďže tresty odňatia slobody uvalené na hlavných študentských aktivistov Baháre Hedájatovú, Mahdí Golróovú a Madžída Tavakolího boli všetky predĺžené o šesť mesiacov po tom, ako boli obvinení z propagandy proti režimu; keďže 15. septembra 2011 po ukončení jednoročného trestu odňatia slobody vo väzení Evin dostala politická aktivistka a doktorandka Somaje Tóhídlú 50 rán bičom; keďže Somaje Tóhídlú si už odpykala 70-dňový trest odňatia slobody; keďže oba tresty odňatia slobody a 50 rán bičom boli tresty uvalené za písanie blogov a iné aktivity spojené s internetom; keďže 9. októbra 2011 pred prepustením z väzenia dostal študentský aktivista Pejmán Áref 74 rán bičom za obvinenie z urážky iránskeho prezidenta;
- O. keďže významný iránsky filmový režisér Džaafer Panáhi bol odsúdený na šesťročný trest odňatia slobody, ktorý bol potvrdený v odvolacom konaní; keďže trest odňatia slobody na jeden rok a 90 rán bičom boli uložené významnej herečke Marzíje Vafámahrovej za jej účinkovanie vo filme zobrazujúcom ťažké podmienky, v ktorých pracujú umelci v Iráne; keďže 17. septembra 2011 iránske orgány zadržali šesť nezávislých dokumentaristov Mohsena Šahrnázdára, Hádího Áfarideha, Katájúna Šahábího, Násera Safariána, Šáhnama Bazdára a Modžtábú Mír Tahmáseba a obvinili ich z práce pre perzskú spravodajskú službu BBC a zo zapojenia sa do špionáže v mene tejto spravodajskej služby;
- P. keďže od roku 2009 boli zatknuté desiatky právnikov za vykonávanie ich povolania, vrátane Nasrína Sutúdeha, Mohammada Sejfzúdeha, Hútana Kijána a Abdolfattáha Soltáního; keďže nositeľka Nobelovej ceny Šírín Ebádí bola úplne vyhnaná do exilu po tom, ako orgány zrušili Stredisko na ochranu ľudských práv, a keďže právnici, ktorí sa

venujú obhajobe politických väzňov a väzňov svedomia, sa vystavujú čím ďalej väčším osobným rizikám;

- Q. keďže iránske orgány oznámili, že pracujú na vývoji „halal“ internetu, ktorý bude síce podobný ako celosvetovo voľne dostupný internet a navrhnutý tak, aby ho nakoniec nahradil, ale bude v súlade s islamskými zásadami; keďže vďaka „halal“ internetu by mali iránske orgány prakticky úplnú kontrolu nad tokom dát na internete a jeho obsahom, čo by vážne narušalo slobodu prejavu a obmedzovalo prístup k informáciám a komunikačným sieťam;
- R. keďže mnohé správy informovali o tom, že spoločnosti so sídlom v EÚ poskytovali iránskym orgánom technickú pomoc a technológie vyrobené na objednávku, ktoré sa používajú na sledovanie a (online) vyhľadávanie obhajcov ľudských práv a aktivistov v oblasti ľudských práv a napomáhajú porušovať ľudské práva;
1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad neustále sa zhoršujúcou situáciou v oblasti ľudských práv v Iráne, nad stúpajúcim množstvom politických väzňov, nad neustále vysokým počtom popráv vrátane popráv mladistvých, nad rozšírenosťou mučenia, nad nespravodlivými súdnymi procesmi a prehnanými výškami kaucí, ako aj nad vážnym obmedzovaním práva na informácie, slobody prejavu, zhromažďovania sa, viery, práva na vzdelanie a slobody pohybu;
 2. vyjadruje obdiv odvahe všetkých Iráncov, ktorí bojujú za ochranu svojich základných slobôd, za dodržiavanie ľudských práv a demokratických zásad a ktorí si želajú žiť v spoločnosti bez útlaku a zavražďovania;
 3. ostro odsudzuje uplatňovanie trestu smrti v Iráne a v súlade s rezolúciami OSN č. 62/149 a č. 63/138 žiada iránske orgány, aby do zrušenia trestu smrti vyhlásili moratórium na vykonávanie popráv;
 4. žiada úpravu iránskeho trestného zákonníka, aby zakazoval súdnym a správnym orgánom stanovovať telesné tresty; pripomína, že uplatňovanie telesných trestov, ktoré majú až formu mučenia, nie je v súlade s článkom 7 ICCPR; ostro odsudzuje bičovanie študentských aktivistov Somaje Tóhídlúovu a Pejmana Árefa;
 5. je pripravený podporiť ďalšie sankcie pre osoby zodpovedné za porušovanie ľudských práv; vyzýva členské štáty EÚ, ktoré sú stálymi členmi Bezpečnostnej rady OSN, aby navrhli začatie vyšetrovania, či sú zločiny, ktoré spáchali iránske orgány, zločinmi proti ľudskosti;
 6. vyzýva iránske orgány, aby prepustili všetkých politických väzňov vrátane politických vodcov Míra Hosajna Músavího, Mehdího Karrubího, právnikov pre ľudské práva Nasrína Sotúdeho a Abdolfattáha Soltáního, študentských aktivistov Baháre Hedájatovej, Abdolláha Mómeního, Mahdí Golróovej a Madžída Tavakolího, novinára Abdolrezá Tádžíka, pastora Júsefa Nadarcháního, filmových tvorcov Džaafara Panáhího a Mohammada Rasúlova a všetky ostatné osoby uvedené v správe osobitného spravodajcu OSN Ahmeda Šahída o situácii v oblasti ľudských práv v Iráne;
 7. vyjadruje hlboké poľutovanie nad nedostatkom spravodlivosti a transparentnosti súdnych procesov, ako aj náležitej odbornej prípravy zainteresovaných osôb a vyzýva iránske orgány, aby zaručili spravodlivý a otvorený proces;

8. naliehavo vyzýva iránsku vládu, aby bezodkladne umožnila osobitnému spravodajcovi OSN Ahmedovi Šahídovi prísť do Iránu a riešiť v krajine súčasnú krízu v oblasti ľudských práv; konštatuje, že nulová spolupráca vlády s mandátom osobitného spravodajcu a jej trvalé odmietanie umožniť mu vstup do krajiny naznačujú, že vláda nemá v úmysle prijať významné opatrenia na zlepšenie situácie v oblasti ľudských práv;
9. vyzýva iránske orgány, aby preukázali, že sú plne odhodlané spolupracovať s medzinárodným spoločenstvom na zlepšení situácie v oblasti ľudských práv v Iráne, a vyzýva iránsku vládu, aby plnila všetky svoje záväzky podľa medzinárodného práva a na základe medzinárodných dohovorov, ktoré podpísala; zdôrazňuje význam slobodných a spravodlivých volieb;
10. vyzýva iránske orgány, aby okamžite prepustili iránskych umelcov, ktorí sú zadržávaní, a aby ukončili ich prenasledovanie – väznením alebo inými formami zastrážovania; konštatuje, že takéto zaobchádzanie je nezlučiteľné s medzinárodnými zásadami ľudských práv, ktoré Irán dobrovoľne podpísal; poukazuje na to, že právo na slobodu prejavu prostredníctvom umenia a písania je zakotvené v článku 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ICCPR), ktorý Irán podpísal;
11. vyzýva Irán, aby prijal opatrenia a zabezpečil plné rešpektovanie práva na slobodu náboženského vyznania alebo viery a aby boli právne predpisy a postupy plne v súlade s článkom 18 ICCPR, a poukazuje na to, že podľa toho sa taktiež vyžaduje, aby bolo plne a bezpodmienečne zaručené právo každého človeka zmeniť svoje náboženstvo, ak sa tak rozhodne;
12. vyzýva Irán, aby podnikol okamžité kroky na zabezpečenie ochrany členov náboženskej komunity bahá'í pred diskrimináciou vo všetkých oblastiach, na okamžité vyšetrenie porušenia ich práv, stíhanie zodpovedných a poskytnutie účinnej nápravy členom tejto komunity;
13. odsudzuje skutočnosť, že Irán nelegálne ruší televízny signál perzskej spravodajskej služby BBC a Deutsche Welle, ktoré sa vysielajú prostredníctvom satelitov Hotbird a Eutelsat W3A, a vyzýva spoločnosť Eutelsat, aby prestala poskytovať služby iránskym štátnym televíznym staniciam dovtedy, kým bude Irán pokračovať vo využívaní Eutelsatu na blokovanie nezávislých televíznych programov;
14. vyjadruje znepokojenie nad používaním (európskej) cenzúry, filtrovacích a sledovacích techník s cieľom kontrolovať a cenzurovať informačné a komunikačné toky a vypátrať občanov, predovšetkým obhajcov ľudských práv, k čomu došlo nedávno v prípade spoločnosti Creativity Software; vyzýva európske firmy, aby si splnili svoju sociálnu zodpovednosť podnikov tým, že nebudú Iránu poskytovať tovar, technológie ani služby, ktoré by mohli ohroziť občianske a politické práva iránskych občanov;
15. zdôrazňuje, že voľný prístup k informáciám a komunikačným prostriedkom, ako aj necenzurovaný prístup k internetu (internetová sloboda) sú univerzálne práva a sú nevyhnutné pre demokraciu a slobodu prejavu, pretože zabezpečujú transparentnosť a zodpovednosť, ako 6. mája 2011 vyhlásila Rada OSN pre ľudské práva;
16. vyzýva iránske orgány, aby zrušili alebo zmenili všetky právne predpisy, ktoré umožňujú alebo by mohli mať za následok diskrimináciu, stíhanie a potrestanie ľudí pre ich sexuálnu orientáciu alebo rodovú identitu, a aby zabezpečili, že každý, kto je zadržávaný

len na základe dobrovoľnej sexuálnej činnosti alebo sexuálnej orientácie, bude okamžite a bezpodmienečne prepustený;

17. vyzýva členské štáty, aby poskytli azyl iránskym občanom, ktorí utiekli zo svojej krajiny, napríklad prostredníctvom iniciatívy Shelter City;
18. vyzýva iránske orgány, aby akceptovali pokojný protest a aby riešili početné problémy, ktorým čelí iránsky ľud; vyjadruje osobitné znepokojenie nad hroziacou ekologickou katastrofou v oblasti jazera Urmia a žiada rozhodné opatrenia vlády na stabilizáciu regionálnej ekologickej rovnováhy, od ktorej závisia milióny Iráncov;
19. vyzýva predstaviteľov EÚ a podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby podnecovali iránske orgány na opätovné začatie dialógu o ľudských právach;
20. naliehavo žiada Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), aby sa zamerala na občanov EÚ v iránskych väzniciach a aby urobila všetko pre zabezpečenie ich dobrých životných podmienok a ich prepustenie;
21. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, generálnemu tajomníkovi OSN, kancelárii najvyššieho vodcu, predsedovi Najvyššieho súdu Iránu a vláde a parlamentu Iránu.